

Aan:
Staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering
Via www.internetconsultatie.nl

Uw ref. :
Onze ref. : SPF20220531
Datum : 31 mei 2022
Betreft : Commentaar Privacy First bij internetconsultatie m.b.t. ‘Centrale voorziening voor biometrische gegevens Paspoortwet’

Excellentie,

Met verbazing heeft Stichting Privacy First kennisgenomen van uw voornemen om middels een wijziging van de Paspoortwet alsnog een centrale databank met ieders biometrische gegevens (gezichtsscans en – vooralsnog “tijdelijke” – vingerafdrukken) te kunnen creëren. Dit nadat het oorspronkelijke plan voor een dergelijke databank in 2011, na twee jaar massale weerstand uit alle geledingen van de Nederlandse samenleving, terecht was stopgezet wegens juridische, politieke, ambtelijke en technische bezwaren. Destijds was er zelfs binnen het ministerie van BZK geen ambtenaar meer te vinden die nog openlijk de ontwikkeling van een dergelijke databank durfde te bepleiten. Inmiddels is dit “voortschrijdend inzicht” binnen uw ministerie blijkbaar geheel verdwenen, juist op het moment dat de internationale ontwikkelingen ertoe nopen om de historische lessen over de risico’s van centrale bevolkingsregisters niet te vergeten. Met een centrale biometrische databank wordt immers een uiterst riskant *target* voor kwaadwillenden gecreëerd. Een overtuigende noodzaak en proportionaliteit van een dergelijke databank is in de conceptmemorie van toelichting bij het huidige wetsvoorstel niet te vinden en is overigens ook ondenkbaar. De ervaring leert bovendien dat dergelijke databanken in de loop der tijd *altijd* voor allerlei onvoorziene doelen zullen worden gebruikt en misbruikt (*function creep*) en dat oorspronkelijke bewaartermijnen steeds verder zullen worden opgerekt. In dit verband herinnert Privacy First u graag aan het feit dat bij de eerder geplande centrale biometrische databank sprake was van heimelijke, afgeschermd toegang door de Nederlandse geheime diensten (die daartoe ook bij de ontwikkeling van deze databank betrokken waren), maar dat vervolgens de AIVD zelf de verwezenlijking van deze databank te riskant vond. Niet valt in te zien waarom de overwegingen van destijds niet nog steeds zouden gelden.

Vingerafdrukken

Reeds sinds onze oprichting in 2008 verzet Privacy First zich tegen de verplichte afname van vingerafdrukken voor paspoorten en identiteitskaarten. Privacy First deed dit sinds de invoering van de nieuwe Paspoortwet in 2009 middels rechtszaken, campagnes, Wob-verzoeken, politieke lobby en activering van media. Ondanks de daaropvolgende stopzetting van de (geplande) centrale opslag van vingerafdrukken in een nationale databank en bij gemeenten in 2011 worden ieders vingerafdrukken nog steeds afgenomen bij de aanvraag

van een paspoort en inmiddels ook (door de nieuwe Europese Verordening identiteitskaarten) alsnog weer bij Nederlandse identiteitskaarten nadat dit in 2014 afgeschaft was. Tot op heden zijn alle miljoenen afgenomen vingerafdrukken van vrijwel de gehele volwassen Nederlandse bevolking in de praktijk echter niet of nauwelijks gebruikt, aangezien e.e.a. reeds in 2009 technisch ondeugdelijk en onwerkbaar was gebleken. De verplichte afname van ieders vingerafdrukken onder de Paspoortwet vormt daarmee nog steeds de meest massale en langst voortdurende privacyschending die Nederland ooit gekend heeft. Wij verzoeken u dan ook om het onderhavige concept-wetsvoorstel in te trekken en te vervangen door een nieuw wetsvoorstel ter afschaffing van de afname van vingerafdrukken onder de Paspoortwet, ook tegen het Europese beleid in. Immers:

1. Reeds in mei 2016 heeft de Raad van State geoordeeld dat vingerafdrukken in Nederlandse identiteitskaarten in strijd zijn met het recht op privacy wegens gebrek aan noodzaak en proportionaliteit, zie <https://www.raadvanstate.nl/pers/persberichten/tekst-persbericht.html?id=956>.
2. Uit Wob-verzoeken van Privacy First is gebleken dat het te bestrijden fenomeen (*lookalike* fraude met paspoorten en identiteitskaarten) dusdanig kleinschalig is, dat verplichte afgifte van ieders vingerafdrukken ter bestrijding hiervan volstrekt disproportioneel en dus onrechtmatig is. Zie <https://www.privacyfirst.nl/rechtszaken-1/wob-procedures/item/524-onthullende-cijfers-over-look-alike-fraude-met-nederlandse-reisdocumenten.html>.
3. Bij de vingerafdrukken in paspoorten en identiteitskaarten gold voorheen een biometrisch foutenpercentage van maar liefst 30%, zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32317-163.html> (staatssecretaris Teeven, 31 jan. 2013). Eerder gaf minister Donner een foutenpercentage van 21-25% toe: zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-25764-47.html> (27 april 2011). Hoe hoog zijn deze foutenpercentages anno 2022?
4. Mede vanwege bovengenoemde hoge foutenpercentages worden de vingerafdrukken in paspoorten en identiteitskaarten tot op heden vrijwel niet gebruikt, noch in het binnenland, noch aan de landsgrenzen of op luchthavens.
5. Vanwege deze hoge foutenpercentages instrueerde voormalig staatssecretaris Bijleveld (BZK) reeds in september 2009 alle Nederlandse gemeenten om (in principe) geen vingerafdruk-verificaties uit te voeren bij de uitgifte van paspoorten en identiteitskaarten. Bij een “mismatch” dient het betreffende ID-document immers retour aan de paspoortfabrikant gezonden te worden, wat bij hoge aantallen tot snelle maatschappelijke ontwrichting zou leiden. Tevens maakte BZK zich in dit verband zorgen om grootschalige onrust en mogelijk geweld bij gemeentebalies. De betreffende zorgen en instructie van staatssecretaris Bijleveld gelden tot op heden nog steeds.
6. Voor mensen die om welke reden dan ook geen vingerafdrukken wensen af te geven (biometrisch gewetensbezwaarden, art. 9 EVRM) dient alsnog een wettelijke uitzondering te worden gecreëerd.

Zie voor meer achtergrondinformatie over het biometrisch paspoort het [WRR-rapport ‘Happy Landings’](#) dat ondergetekende schreef in 2010. Mede naar aanleiding van dit kritische rapport (en de grootschalige [rechtszaak](#) van Privacy First c.s. tegen de Paspoortwet)

werd in 2011 de decentrale (gemeentelijke) opslag van vingerafdrukken grotendeels afgeschaft en werd de geplande centrale opslag van vingerafdrukken stopgezet.

Wij hopen van harte dat het niet weer tot een rechtszaak van Privacy First zal hoeven komen om het tij te keren.

Desgewenst zijn wij graag bereid om bovenstaande aspecten nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Vincent Böhre
directeur Privacy First